

בא ורָאָה מַה פְּתוּב בְּאָדָם, (בראשית א) לא טוב היות האדם לבדו אֲעֲשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֲצִלּוֹ עֶזְרָא לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ. וְהִינּוּ מִה שֶׁשָּׂנִינּוּ, הַבָּא לְטַהַר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שָׂנִי רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ, הִרְבֵּה שֶׁמְסִיעִים לוֹ. נִשְׁמְתוּ מְסִיעַת אוֹתוֹ, מִלְּאֲכֵי הַשֶּׁרֶת מְסִיעִים אוֹתוֹ, שֶׁכִּינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעַת אוֹתוֹ, וְכֵלָם מְכַרְיִזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים (משלי ד יב) בְּלִכְתָּךְ לֹא יִצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תְּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר, נִשְׁמַתָּם שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעוֹת אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמִיו הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: אֲפָשֶׁר שֶׁשִּׁמְעַתָּ מֵאֲבִיךָ מַה זֶה שֶׁכְּתוּב (בראשית לב א) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: כִּף נִשְׁמַע לִי מֵאֲבָא, אוֹתָם שֶׁהָיוּ הַמִּלְּאֲכִים שְׁלוּוֹ אוֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: מִי הֵם? אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ: נֹאֵה לָכֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁדָּבַר פִּיכֶם כְּכַתֵּר הַמִּלְכוּת, בְּרֵאשׁ הַמֶּלֶךְ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְמַעְרַת לוד. שָׁמְעוּ אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: שְׁנֵי גּוֹזְלֵי הָאֵילָת עָשׂוּ לְפָנָי אֵת הַרְצוֹן שֶׁנִּזְחַח לִי, וְהֵם הָיוּ הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב לְפָנָיו. הִתְרַגַּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהִצִּטָּעַר בְּנַפְשׁוֹ וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם - כִּף דָּרְכּוֹ, טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע, שֶׁמְעַתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי.

הִתְרַחַשׁ לוֹ נֶס וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל פָּנָיו, וְרָאָה אֵת דְּיוֹקָן אֲבִיו. אָמַר לוֹ: אֲנִי שְׂאֵלְתִי, וְהִשְׁיבֵנִי שֶׁאֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ שֶׁפָּגַעוּ בְּיַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר נִצּוֹל מִלְּבָן.

תָּא חֲזִי, מַה פְּתוּב בְּאָדָם, (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֲצִלּוֹ עֶזְרָא, לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ. וְהִינּוּ בָּא לְיִטְהַר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנּוֹ, הִרְבֵּה מְסִיעֵין אוֹתוֹ. מִלְּאֲכֵי הַשֶּׁרֶת מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שֶׁכִּינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעַת אוֹתוֹ. וְכֵלָם מְכַרְיִזִין לְפָנָיו וְאוֹמְרִים, (משלי ד יב) בְּלִכְתָּךְ לֹא יִצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תְּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר, נִשְׁמַתָּן שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעֵין אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי, הָיוּ אֲזָלוּ מֵאוֹשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲפָשֶׁר דְּשִׁמְעַתָּ מֵאֲבִיךָ, מֵאִי דְכְּתִיב, (בראשית לב ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים. אָמַר לִיהִ הֵכִי שְׁמִיעַ לִי מֵאֲבָא, אֵינּוֹן הָיוּ מִלְּאֲכִים דְּאוֹזְפוּהוּ בְּקַדְמִין מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיהִ, מָאֵן אֵינּוֹן. אָמַר לִיהִ לֹא יָדַעְנָא. אָמַר לִיהִ, יָאוּת לְכוּן צַדִּיקָא, מְלָה דְפּוֹמְכוּן כְּכַתְרָא דְמִלְכוּתָא, בְּרִישָׁא דְמִלְכָא.

עַד דְּהָיוּ אֲזָלֵי מְטוֹ לְמַעְרַתָא דְלוּד, שָׁמְעוּ הָהוּא קְלָא דְאָמַר, תְּרִין עוֹזְלִין דְּאֵיילָתָא, עֲבָדוּ קְדָמִי רַעוּתָא דְנִיחָא לִי, וְאֵינּוֹן הָיוּ מְשַׁרְיִיתָא קְדִישָׁא, דְּעָרַע יַעֲקֹב קָמִיהִ. אִתְרַגַּישׁ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאַצִּטָּעַר בְּנַפְשִׁיהִ, וְאָמַר, מְאָרִיָּה דְעִלְמָא, כִּף אוֹרְחוֹי, טַב לָן דְּלֹא נִשְׁמַע, שֶׁמְעַנָּא וְלֹא יָדַעְנָא.

אִתְרַחִישׁ לִיהִ נִיפָא, וְשָׁמַע הָהוּא קְלָא דְאָמַר, אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל אַנְפוּי, וְחָמָא דְיוֹקָנָא דְאֲבִיו, אָמַר לִיהִ, אָנָּא שְׂאֵילָנָא, וְאַתִּיבּוּנָא, דְּאֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ, דְּעָרַעוּ לְיַעֲקֹב, כַּד אֲשַׁתִּיזִיב מִלְּבָן.

אמר לו, בני, תוציא הפתקה שלך, וקח דברי אביך הנזקן, שפה מדבר גדולות הוא. ולא זה בלבד, אלא לכל צדיק נשמות הצדיקים נפגשים לפניו להצילו, והם המלאכים הקדושים העליונים.

ובא ראה, יצחק היה קים באותה שעה, אבל הנשמה הקדושה נלקחה בכסא כבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ומאז נסתמו עיני מלאאות, והינו מה שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי.

אמר לו: מה אנו שם? אמר לו: אני ואתה מלאכי עליון להשתעשע עם המלך המשיח של דוד. קם. בעוד שקם, ראה חמיו שפניו מאירים כמו השמש. אמר לו חמיו: דבר חדש שמעת, או שבאור כבוד הזיו של משה הסתפלת? אמר לו: לא, אלא אשרי הם הצדיקים ששומרים אותם מחנות קדושים עליונים, שנאמר (תהלים צא) כ"י מלאכי"ו יצו"ה ל"ף לשמרך בכל דרכיך. אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה כנגד ירושלים של מטה, ונשבע שלא יבא שם עד שיבאו ישראל בירושלים של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת שומרים אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת, והם הפתחים הנקראים שצרי צדק, ואלו הם הפתחים המכונים להכנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך, עליו השלום, נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שצרי צדק אבא כם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

אמר ליה, ברי, פוק פיקתך, וסב סיבתך, דפום ממלל רברבן הוא. ולא דא הוא בלחודוהי, אלא לכל צדיקא, נשמתהון דצדיקיא מערען קדמוהי לשזבותיה. ואינון מלאכיא קדישי עילאי.

ותא חזי, יצחק קיים הוה בההיא שעתא, אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסי יקרא דמאריה, פד אתעקד על גבי מדבחה, ומכדין אסתימו עינוי מלמחזי. והינו דכתוב, (שם לא) ובפחד יצחק היה לי.

אמר ליה מה אנו תמן. אמר ליה, אנה ואתה מלאכי עילאה, לאשתעשעא במשיחא מלכא דדוד. קם, עד דהוה קם, חמא חמוהי דאנפוי נהירין כשמשא.

אמר ליה חמוי, מלה חדתא שמעת, או בנהירו יקרא זיוא דמשה אסתפלת. אמר ליה לא. אלא זכאין אינון צדיקיא, דנטרין להון משריתי קדישי עילאי, שנאמר (תהלים צא יא) כ"י מלאכי"ו יצו"ה ל"ף לשמרך בכל דרכיך.

אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה, כנגד ירושלים של מטה. ונשבע שלא יבא שם, עד (דף כו ע"א) שיבואו ישראל בירושלים של מטה. שנאמר, (הושע יא ט) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת שומרים אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת. והם הפתחים הנקראים שצרי צדק. ואלו הם הפתחים, המכונים להכנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך עליו השלום נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח ט כ) פתחו לי שצרי צדק אבא כם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

וְלַמַּעֲלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת, בַּחֲזוֹמוֹת הָעִיר. שְׁנֹאֲמַר (ישעיה סב ו) עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם, זֶה הִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הַפְּקֻדָּתִי שְׁמֵרִים - אֵלּוּ מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת. וְלַמְדֻנוּ, שְׁבַע פְּתָחִים יֵשׁ לְנַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים לְהַכְּנִס עַד מְקוֹם מַעְלָתָם, וְעַל כֵּן כָּל פְּתַח וּפְתַח שׁוֹמְרִים.

הַפְּתַח הָרֵאשׁוֹן - נִכְנָסֶת הַנְּשָׁמָה בַּמַּעְרָת הַמְּכֻפָּלָה, שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגֵן עֵדֵן, וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן שׁוֹמֵר עָלָיו. זְכָתָה - הוּא מְכַרְזֵי וְאוֹמֵר: פָּנּוּ מְקוֹם, שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ. וַיִּצְאָה מִפְּתַח הָרֵאשׁוֹן.

הַפְּתַח הַשֵּׁנִי - בְּשַׁעְרֵי גֵן עֵדֵן, וּמִצְאָה אֶת הַפְּרוּבִים וְאֵת לֵהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. זְכָתָה - נִכְנָסֶת בְּשְׁלוֹם. וְאִם לֹא - שֵׁם תִּקְבַּל עֲנֹשָׁה, וְתִשְׁרַף בְּלֵהַט הַפְּרוּבִים. וּכְנַגְדָם הָיוּ הַפְּרוּבִים בַּמַּקְדָּשׁ, בְּשַׁעַר שֶׁהַכֹּהֵן נִכְנָס בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. זָכָה - נִכְנָס בְּשְׁלוֹם. לֹא זָכָה - מִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרוּבִים יוֹצֵא לֵהַב, וְנִשְׂרַף מִכַּפְּנָיִם וּמֵת. וְהָיוּ מְכוּוֹנִים כְּנֶגֶד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר גֵּן עֵדֵן, לְצַרְף הַנְּשָׁמוֹת. זְכָתָה הַנְּשָׁמָה - נוֹתְנִים לָהּ פִּינְקָס סִימָן לְכַנֵּס, וְנִכְנָסֶת לְגֵן עֵדֵן אֲשֶׁר בְּאַרְץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עֲנָן וְנִגְהָ מְעַרְב זֶה בְּזֶה, וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ סְבִיבּוֹ, שְׁנֹאֲמַר (ישעיה ד, ה) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ עֲנָן יוֹמָם וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ. וְהוּא נְעוּץ מִלְּמִטָּה לְמַעְלָה לְשַׁעְרֵי שָׁמַיִם. זְכָתָה לְעֵלוֹת לְמַעְלָה - עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זְכָתָה יוֹתֵר - נִשְׁאַרְתָּ שָׁם, וּמִתְעַדְנָת מֵהַטּוֹב אֲשֶׁר לְמַעְלָה. שְׁאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, רְאִיתִי גֵן עֵדֵן וְהוּא מְכוּן כְּנֶגֶד פְּרוּכַת קֶרֶח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעְלָה, וְהִיא נִהְיִית מִזֵּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל אֵינָה נִיזוֹנִית מִמֶּנָּה.

וְלַמַּעֲלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת, בַּחֲזוֹמוֹת הָעִיר. שְׁנֹאֲמַר (ישעיה סב ו) עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם, זֶה הִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הַפְּקֻדָּתִי שְׁמֵרִים, אֵלּוּ מִלְּאֲכִי הַשְּׂרָת. וְתֹאנָא, שְׁבַע פְּתָחִים יֵשׁ לְנַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים, לְהַכְּנִס עַד מְקוֹם מַעְלָתָם. וְעַל כֵּן כָּל פְּתַח וּפְתַח שׁוֹמְרִים.

הַפְּתַח הָרֵאשׁוֹן, נִכְנָסֶת הַנְּשָׁמָה בַּמַּעְרָת הַמְּכֻפָּלָה. שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגֵן עֵדֵן. וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, שׁוֹמֵר עָלָיו. זְכָתָה, הוּא מְכַרְזֵי וְאוֹמֵר: פָּנּוּ מְקוֹם, שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ. וַיִּצְאָה מִפְּתַח הָרֵאשׁוֹן.

הַפְּתַח הַשֵּׁנִי בְּשַׁעְרֵי גֵן עֵדֵן, וּמִצְאָה אֶת הַפְּרוּבִים, וְאֵת לֵהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. זְכָתָה, נִכְנָסֶת בְּשְׁלוֹם. וְאִם לֹא, שֵׁם תִּקְבַּל עֲנֹשָׁה, וְתִשְׁפֹּט בְּלֵהַב הַפְּרוּבִים. וּכְנַגְדָם הָיוּ הַפְּרוּבִים בַּמַּקְדָּשׁ, בְּשַׁעַר שֶׁהַכֹּהֵן נִכְנָס בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. זָכָה נִכְנָס בְּשְׁלוֹם. לֹא זָכָה, מִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרוּבִים יוֹצֵא לֵהַב, וְנִשְׂרַף מִכַּפְּנָיִם, וּמֵת. וְהָיוּ מְכוּוֹנִים כְּנֶגֶד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר גֵּן עֵדֵן, לְצַרְף הַנְּשָׁמוֹת.

זְכָתָה הַנְּשָׁמָה, נוֹתְנִין לָהּ פִּינְקָס סִימָן לְכַנֵּס, וְנִכְנָסֶת לְגֵן עֵדֵן אֲשֶׁר בְּאַרְץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עֲנָן וְנִגְהָ מְעַרְב זֶה בְּזֶה, וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ סְבִיבּוֹ. שְׁנֹאֲמַר, (ישעיה ד, ה) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ עֲנָן יוֹמָם וְעֵשֶׂן וְנִגְהָ. וְהוּא נְעוּץ מִלְּמִטָּה לְמַעְלָה לְשַׁעְרֵי שָׁמַיִם. זְכָתָה לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זְכָתָה יוֹתֵר, נִשְׁאַרְתָּ שָׁם, וּמִתְעַדְנָת מֵהַטּוֹב אֲשֶׁר לְמַעְלָה. דְּאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, רְאִיתִי גֵן עֵדֵן, וְהוּא מְכוּן כְּנֶגֶד פְּרוּכַת קֶרֶח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וְהִיא נִהְיִית מִזֵּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל אֵינָה נִיזוֹנִית מִמֶּנָּה.